

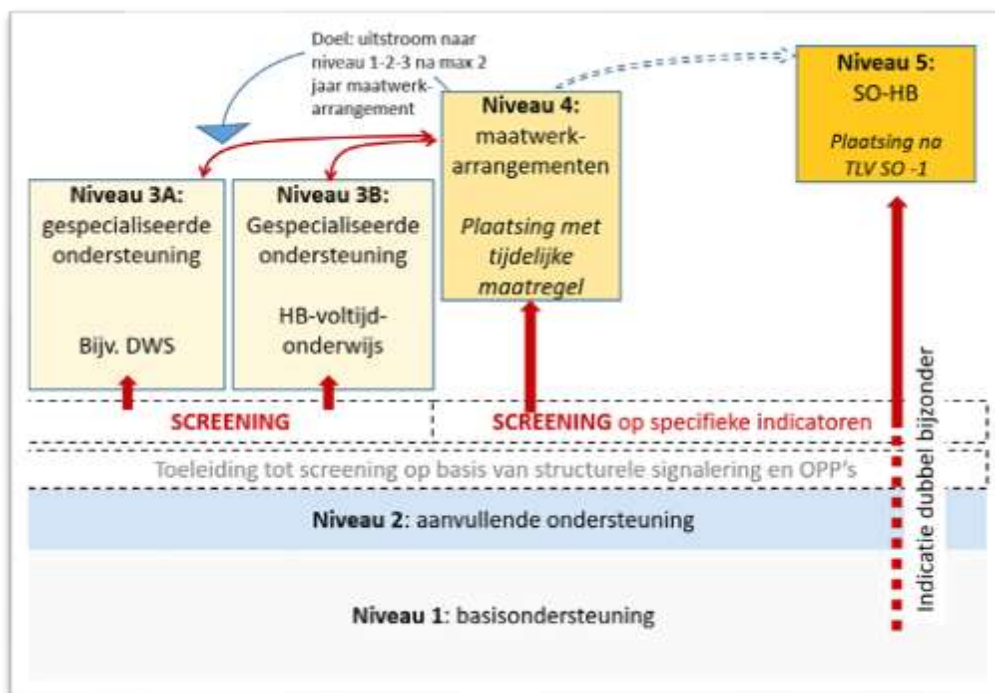
Ondersteuning bij (hoog)begaafdheid in het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Haarlemmermeer

(versie april 2023)

Binnen samenwerkingsverband Haarlemmermeer wordt gewerkt aan passend onderwijs voor elk kind, dus ook voor het begaafde kind. (Hoog)Begaafdheid (HB) hoeft binnen het reguliere onderwijs geen probleem te zijn, maar hoogbegaafde leerlingen vormen wel een risicogroep. Een mogelijk gevolg van onvoldoende aansluiten bij de onderwijsbehoeften kan gedragsproblematiek en/of onderpresteren zijn. Anderzijds kan de begaafdheid gedragsproblematiek of leerproblemen versluieren. ‘Voorkomen is beter dan genezen’ is het adagium van elk samenwerkingsverband.

Een stuurgroep HB en een inhoudelijke werkgroep HB werken in het samenwerkingsverband rond begaafdheid aan een dekkend netwerk HB met de volgende thema’s:

- Een sterke basis en aanvullende ondersteuning op elke school (HB-ondersteuningsniveaus 1 en 2).
- Afstemming tussen de verschillende vormen van gespecialiseerde HB-ondersteuning op niveau 3 en 4.
- Het opzetten van een voorziening voor maatwerk-arrangementen voor een kleine groep leerlingen op ondersteuningsniveau 4, waarbij wordt samengewerkt met het SO en de gemeente Haarlemmermeer teneinde thuiszitten te voorkomen.
- Versterken van de mogelijkheden van HB-ondersteuning binnen het SO voor leerlingen met een dubbel profiel (begaafd, waarbij gedrag voorliggend is).



Definiëring van ondersteuningsniveaus

Het samenwerkingsverband Haarlemmermeer heeft het ondersteuningscontinuüm HB gespecificeerd in 5 niveaus¹. Jaarlijks wordt bij de scholen binnen het samenwerkingsverband het aantal leerlingen in de meer complexe HB-ondersteuningsniveaus 3, 4 en 5 geïnventariseerd. Om de aantallen te kunnen duiden in relatie tot een gemiddelde populatie, worden de volgende percentages gehanteerd:

¹ Indeling Passende ondersteuning voor HB leerlingen versie 2023

- Op een gemiddelde populatie heeft 10 procent van de leerlingen kenmerken die kunnen duiden op (hoog)begaafdheid².
- Binnen deze groep worden de aanduidingen begaafd (7,6%), hoogbegaafd (2,3%) en zeer begaafd (0,1%) gebruikt³. NB: Het samenwerkingsverband Haarlemmermeer gaat uit van een meerdimensionaal begrip van HB, waarbij begaafdheid meer omvat dan een hoge intelligentie.
- Binnen de groep van 10% HB gaan we uit van onderstaande statische verdeling in ondersteuningsvragen:
 - Lichte extra ondersteuning 10% van aantal HB-leerlingen
 - Zware extra ondersteuning 2% van aantal HB-leerlingen
 - Zorgondersteuning: 0,4% van aantal HB-leerlingen

Resultaten uit de inventarisatie van 2023

Op de teldatum 1-2-2023 namen 12.455 leerlingen binnen 44 scholen van de besturen Jong Leren, Montessori Vereniging Haarlemmermeer, Meer Primair en Floreer deel aan het onderwijs binnen het samenwerkingsverband Haarlemmermeer. Gemiddeld gezien is 10% van deze leerlingen begaafd, in elke klas zitten dus gemiddeld 2-3 begaafde leerlingen.

Een sterke basis

In de basis- en aanvullende ondersteuning voor deze leerlingen zijn er uiteraard verschillen tussen de scholen en blijft het verdiepen en verbreden van expertise op deze niveaus een belangrijk fundament van onze ontwikkeling in passend onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen. Bij navraag gelijktijdig met de inventarisaties werd duidelijk dat op 66% van de scholen een beroep kan worden gedaan op HB-expertise binnen het team.

Voor de scholen start een preventieve en handelingsgerichte benadering met het signaleren van een hoogbegaafde aanleg of ontwikkelingsvoorsprong. Daarbij worden de behoeften en risico's in kaart gebracht. Signaleringsinstrumenten bieden hiervoor een goed vertrekpunt. 55% van de scholen beschikt over een signaleringsinstrument en de helft van de scholen heeft een signaleringsprotocol opgesteld.

Ontwikkelingen:

De besturen stemmen in 2022-2023 de scholingsagenda's HB op elkaar af en stellen de scholing voor elkaar open. De stuurgroep HB heeft de ambitie om een bovenbestuurlijk HB-aanbod te organiseren vanaf schooljaar 2024-2025.

Ondersteuningsvragen op niveau 3

Uit de inventarisaties van maart 2023 komen deze aantallen naar voren voor het ondersteuningsniveau 3:

HB-ondersteuningsniveau	aantal leerlingen	percentage binnen SWV	'gemiddeld'
Gespecialiseerde ondersteuning 3	233	18,71%	10%
waarvan (Day-a-week-school) DWS	58	9,6%	
voltijds HB	62		

Ondersteuningsniveau 3 krijgt bij de besturen en binnen de scholen op verschillende manieren vorm: van de 233 leerlingen met ondersteuningsbehoeften op niveau 3 nemen 120 leerlingen deel aan DWS⁴ (day-a-week-school) of voltijds HB groepen.

Jong Leren en Meer Primair geven invulling aan deze gespecialiseerde ondersteuning voor groep 5 t/m 8 met de constructie van bovenschoolse DWS. Hierbij is ook aandacht voor het versterken van

² <https://www.slo.nl/thema/meer/begaafde-leerling/definitie/>

³ Gagné,1998. De indeling is gebaseerd op de normaalverdeling van intelligentie, resp 120-130, 130-145, >145.

⁴ <https://dayaweekschool.nl/>

leerkrachtvaardigheden van de 'eigen groep'. Een kind is immers niet deeltijd begaafd. Floreer geeft de ondersteuning op niveau 3 vorm in voltijds HB-groepen (groep 4 t/m 8) op OBS Twickel.

Ontwikkelingen:

Montessori Vereniging Haarlemmermeer en Meer Primair starten in 2023-2024 een gezamenlijke DWS-groep. Er zijn ook scholen die een eigen antwoord geven op deze ondersteuningsvragen op niveau 3. Denk daarbij aan aanpakken met een sterke focus op eigenaarschap, een aangepast curriculum, sterke inclusieve visie, enzovoorts. Waarmee zij ook tegemoet komen aan de HB-ondersteuningsbehoeften op niveau 3. De stuurgroep HB geeft aan dat er aandacht nodig is voor de ontwikkeling van ondersteuningsvormen bij meer complexe vragen bij jonge leerlingen in groep 1 t/m 4. Dit wordt opgenomen in de beleidsagenda 2023-2025.

Ondersteuningsvragen waarbij het gedrag voorliggend lijkt (of is)

Binnen de Haarlemmermeer wordt bij een groot deel van de HB-leerlingen tegemoetgekomen aan hun leer- en ontwikkelbehoeften. Dit aanbod is voortdurend in ontwikkeling.

Ook voor een aantal leerlingen met gespecialiseerde ondersteuningsvragen kan al –met aanvullende begeleiding binnen of buiten de school- inhoud worden gegeven aan passend onderwijs. De aantallen leerlingen in deze ondersteuningscategorieën zijn gedaald en komen in 2022-2023 overeen met landelijke gemiddelden.

HB-ondersteuningsniveau	aantal leerlingen	percentage binnen SWV	'gemiddeld'
Complex Gespecialiseerd 4	22	1,77%	2%
Zeer complex gespecialiseerd 5	4	0,32%	0,4%

Ontwikkelingen

Voor een klein deel van deze leerlingen met gespecialiseerde ondersteuningsvragen (niveau 4 en 5), waarvoor met de scholen een niet voldoende bevredigend antwoord kan worden gevonden, werkt het samenwerkingsverband aan oplossingen⁵. Het streven is om in schooljaar 2023-2024 te starten met een voorziening waarin maatwerkarrangementen van gelimiteerde duur worden aangeboden voor deze doelgroep. Om zo uiteindelijk een onderbouwd antwoord te geven wat voor hen de best passende plek is. Met het inzetten van de expertise van Twickel en het SO, ondersteund door de gemeente, rekenen we op een kruisbestuiving waarvan de scholen sterker worden, maar waar vooral HB-leerlingen met een bijzonder of dubbel profiel van kunnen profiteren.

⁵ Zie het document: Richtinggevende uitspraak uitvoering maatwerkarrangementen